

1862-05-01

SENDER

Titus Schouw

RECIPIENT

Georgia Skovgaard

FACTS

Document type:
Letter

Sender's location:
bloemfontein, Sydafrika

Mentioned people:
Titus Schouw
Georgia Skovgaard
P.C. Skovgaard

Archive:
Mappe 5 nr. 49

TRANSCRIPTION

Mappe 5

Brev nr. 49

Bloemfontein, D 1 ste Mai 1862

Det er snurigt nok, kjære G! nu sidde I derhjemme og leve i den Indbildning at jeg gaar her i en Dragt lige saa let som de Indfødtes, der i Forbigaaende sagt, har et Lammeskind om Skuldrene maaske ere meget pæne, og sveder den ganske Dag igjennem. Jo vist! Naar jeg vaagner om Morgen ligger Rimfrosten tykt paa Jorden, Termometeret staar paa Frysepunktet og jeg har heelt andet at tage vare end at føle Varmen trykkende, Midt paa Dagen har vi maaske 9 til 12 Graders Varme naturligvis i Skyggen, men naar nu dertil kommer en bidende Vind som trænger igjennem

●2●

Marv og Ben, kan selv en god tyk Vinterfrakke og en rask Galop over Heden knap holde Én varm. Mig kan nu dette i Grunden være det samme, det er nok lidt koldt om Morgen naar Vinden sniger sig ind under mit Lammeskind og vækker mig, men saa kommer man desto tidligere op, og det er desuden ikke hver Dag vi have en saadan Kulde, somme Dage ere meget behagelige, det vil sige som en god Septemberdag hjemme. Alt dette er imidlertid kun en Begyndelse, den strængeste Tid af Vinteren er nemlig først i Juni, i hvilken Maaned Sne og Is ikke høre til Sjeldenheder; Sagen er den at vi ere 4 a 5 Tusinde Fod over Havet. Men nu kommer Humlen. Knuth som er reist herved, deals for sin

●3●

Fornøielse, deals for sit svage Bryst havde naturligvis ventet et mildt Klima og alle Efterretninger, selv dem vi fik i Cape Town, tydede derpaa; naturligvis kan det umuligt være til gavn for et Menneske med sart Helbred, at sove ude i et saadant Klima, det sørgelige Resultat vi derfor ere komne til, er: at vi efter i en Maaned at have Kjemped os frem til Grændsen af det forjættede Land, jeg mener de gode Jagtegne, maa forlade dem hurtigst muligt uden at gaa derind, og tage til Port Natal ved Kysten, hvor Klimaet skal være næsten tropisk, der haaber jeg da ikke vi skal komme til at fryse. Vi ere nu i Hovedstaden Bloemfontein i den Hollandske Republik af samme Navn, dannet af de med Englændernes Regiment misfornøiede hollandske Jorddrotter fra

●4●

Cap Colonien, som udvandrede deals da Englænderne toge denne i Besidelse, deals da de ophævede Slaveriet. En Reise paa 14 Dage vilde

bringe os op i Egne hvor vi næsten kunde træffe alle Slægter af Afrikas Vildt, men desto værre det lader sig ikke gjøre. En Deel Vildt har vi dog allerede seet, ikke mange Arter, men mange Individuer. Paa disse flade udstrakte Heder, hvis løse, [faste] Lerjord er sparsomt bevoxet med smaa halvvisne Ly[n]gbuske, hvis Horizont altid er begrændset af fladtoppede, nøgne og stenede Bjerger, og som altid minder mig om Jyllands Heder, streifer Vildtet om i Tusindvis. En Morgen kjøre vi langsomt op ad en Bakke, vi naa Toppen og nu ligger det samme eensformige og dog

●5●

altid afvexlende Landskab for os. Omtrent 1000 Alen fra Vognen saaes Skarer af Springbukke, enkelte Steder samlede saa tæt som en Faareflok, andre Steder spredte i smaa Flokke over hele Sletten; hvorhen Øiet falder seer man Bukke; men kun den samme Art. De ere omtrent paa Størrelse som en stor Daakalv, brune paa Ryggen, hvide under Bugen med en sort Stribe henad hver Side, deres Horn ere krummede som Gemsens. De ere meget sky, paa en 1000 Alen allerede begynde de at sætte sig i Bevægelse, hvor de første gaa hen ad, vil alle de andre ogsaa, nu gjelder det, har Du en god Hest sidder fast i Sadelen og ikke frygter for at brække Halsen, dersom Hesten

●6●

skulde falde over en Tue, saa jag Sporene i Siden paa Dyret og rid over Stok og Sten alt hvad Hesten formaar henimod det Sted hvor Du seer Bukkene have taget Retning. Det lykkes da som oftest at [?gjenstikke] dem saa man kan komme dem paa 200 á 150 Alen maaske nærmere med en rigtig god Hest; men saa kommer det svære enten skal man skyde dem fra Hesten i fuld Fart; eller standse Hesten først og da skyde, naturligvis paa et saadant Maal kan kun skydes med Kugle; og Du kan tro mangel en Kugle gaar udenom selv for en god Skytte. Af andre Arter har vi seet Blisbukken, den er større og graabrun over det hele og ligner i Levemaade den

●7●

førnævnte. Dernæst har vi seet det saakaldte [?Vildbæst], som jeg troer er den der ogsaa kaldes Gnuen, i afstand ligner den en [overstreget: lille] islandsk eller norsk Hest, med stor Manke; men kommer man den nærmere har den nok en stor forvildret Manke, men et Hoved nærmest som en Koes; Benene ere som Hjortens og Halen lang med en hvid stor Dusk paa; sky og jaget som Alt Vildtet her fjerner den sig snart, men standser efter en lille Tid igjen og seer paa dig, gjør et par Spring saa Sand og Jord staaer op om den, svinger Halen rundt nogle Gange og

løber igjen og dette gjentages i det uendelige saa længe den jages. Af stort Vildt har jeg endnu ikke seet andet; men smaa graa Egern som leve i Huler i store Colonier og nysgjerrige sidde paa Kanten af Hulen og see efter Vognen, er her en

●8●

utallig Mængde af.

D. 6. Mai . Dit Brev fra d. 20de Fbr. fik jeg her forleden Dag, og saa at alt Gud skee Lov stod vel til. Kun gjør det mig ondt at maatte betage Skovgaard en Illusion; nu vi have Alle havt Illusioner og vilde Alle faa dem, men af Varighed vil de ikke blive for nogen. Jeg lider selv af den Svaghed at gjøre mig Illusioner; men har dog endnu ikke havt nogen saa stor, som den Skovgaard har dannet sig, dersom ikke hans sidste Brev er Spøg. Han skriver til mig som om jeg var i Færd med at gjøre en Opdagelsesreise her i Africa, og naar jeg engang kom hjem vilde optræde som Forfatter. Bed ham endelig ikke tro det. For det Første reise vi

●9●

kun for vor Fornøielse, for det Andet, hverken er jeg eller vil jeg nogensinde blive en Skribent; men det hele var vel hans Spøg? Medens jeg hudsker det vil jeg bede Dig ved Leilighed, give mig Oplysning om en Dansk Naturforsker i Brasilien (?) Lund (?); jeg erindre Intet med Bestemthed, men har engang i Fædrelandet læst om ham. Skriv mig til om han endnu lever og hvor, saa nøiagtigt Du kan, thi rimeligvis kommer jeg til Brasilien paa denne Reise. - - - Jeg kunde for Resten fortælle Dig mange rare Ting her fra Afrika, men det er nu ikke Alt, man vil ud med, sandt at sige vil der for Øieblikket ikke falde mig noget ind, saa jeg kunde jo skrive

●10●

om Hoffet her Hovedstaden for Fristaterne, for jeg har været til Hove her. Du maa nu ikke vente et Slot med Skilvagter udenfor ingen opvartende Kamertjenere, ingen Hofmarschal; ved Præsidentens Huus seer ganske ud som de andre, det vil sige Kalk og Mursten, eller de Hofmænd, man seer, er maaske en halv eller hel nøgen [?Kaferunge], og inde i Huset modtages men af en jævn Bondekone med et stort godmodigt Ansigt, som viser sig at være hans Høiheds Gemalinde. Selve Præsidenten, hans Navn er Prætorius, er en stor godmodig ærlig udseende

●11●

Mand, som trykker Én i Haanden paa det hjerteligste, han kan kun tale Hollandsk (som det kaldes her, men som en Hollænder næsten har lige saa ondt ved at forstaa som jeg, for Resten forsaaer jeg det Meste af det)

og da vi ikke tale det, kan vi kun tale ved Hjælp af Tolk; hans Sekretair forsøger at gjøre ham begribeligt hvor Danmark ligger; men da han ikke selv ved mere om det end hans Høihed, gjør han det til en Deel af Tyskland, og bliver aldeles forbavset ved at høre at vi have vort eget Sprog. Præsidenten gjør ingen Dine for os, hvilket vi tidligere er blevet plaget med i de Byer, vi kom igjennem, hvor alle Honerationer bleve trommede sammen til Plage for os og dem selv. Nei en smuk Dag foranstalter han en Kjøretour for os, hans Kone, hans ældste Datter, med et ikke ganske rent Lommetørklæde fuldt af Kager, hans to mindre Børn, Sekretairen, Knuth og

●12●

jeg blive puttede ind i en stor Vogn med et Ruf over, som en Rustvogn omtrent, men meget større, han selv sætter sig foran og kjøre de 6 Heste medens hans Svigersøn sidder ved Siden af ham med en lang Pidsk; og nu gaar det ud over Heden over Stok og Steen i fuldt Firspring, og sikkert er det, at dersom han kan kjøre Staten saa vel som han kjøre de 6 Heste, saa er han ingen ringe Regent. Saa gaar det ud til hans Farm, vi beundre hans fedthalede Faar, hans Heste som i hundredevis løbe frit om paa Heden, hans Oxer med de enorme Horn, og tilsidst sætte vi os alle paa Jorden i Faarestien og trakteres med Kaffe. Jeg kan godt lide Præsidenten han har ikke forandret sin Levemaade fordi han blev Pr. og skammer sig ikke ved den, jeg er vis paa han er en brav Mand. Nu ikke meer for denne Gang. Mine bedste Hilsen til alle Venner i Danmark fra Din hengivne Broder

Cap Colonien, som indvandrede
 deels da Engländerne tog den
 Besiddelse, deels da de ophævede Lave-
 ret. En Rejsen paa 14 Dage vilde
 bringe os op i Gne hvor vi næsten
 kunde træffe alle Slægter af Griben
 Vilb, men desto værre det lader sig
 ikke gøre. En deel Vilb har vi dog
 allerede set, ikke mange. Der er
 mange Lundevidder. Paa disse flade
 indstrakte Noder, hvor ^{fast} isen
 er sparsomt beklædt med snea
 bærer isen dybburke, hvis Hovtint
 altid er begrundet af flettoppede,
 søgne og stenede Bjerge, og som altid
 minder mig om Jyllands Hader,
 strøjer Vilbsten om i Skindens.
 En Morgen blev vi lagdret op ad
 en Bakke, vi saa Toppen og nu
 ligger det samme uendeligt og dog

SKOVGAARD
 12.996
 MUSEET

SKOVGAARD-MUSEET
 Mappe 5 Nr. 49

Bloemfontein 21de Mai
 1862.

Det er temmelig sent, kjære J. nu
 sidder I deshyemmen og her i den
 Tænkning at jeg gaar her i en
 Drøftelse saa let som de Tænkninger,
 der i Fortigæende sag, har et Løkke
 skind om Tænkningen, saa de ere meget
 paa, og vedes den ganske Sag
 i Jylland. To vist! naar jeg kommer
 om Morgenen ligger Rindposten
 tykt paa Isen, Termometret
 staaer paa Frysgrænsen, og
 jeg har heelt andet at tage vare end
 at føle Varmen trykkes; Minde
 paa Sagen har vi maaske 9 til
 10 faders Varme naturligt i Løkke,
 men naar vi dertil kommer en
 blidende Vind som trænger gennem

Neer og Breen, kan uly en god
tykt Vinterfald og en rask Galop
over Heden knap holde for varmen.
Nag kan nu dette i Grunden være
det samme, det er nok lidt kaldt men
Morgenen naar vinden sætter sig
ind inder mit dæmmerkind og kommer
mig, men saa kommer man desto
hurtigere op, og det er desuden ikke
hvor dog vi have den gamle
samme Sæge ere meget behagelig,
det vil lige som en god Septembertag
hjemme. Alt dette er imidlertid kun
en Begyndelse, den strængste Tid
af Vinteren er nemlig først i Juled,
i hvilken Maaned Jule og Jule ikke
hvor til Julehøder; Sagen er den
at vi ere 4 a 5 Tusinde Tod over Høst af samme Neer, daaet af de
Men nu kommer Høsten. Høsten
som er ret herud, deels for sin

Forbindelse, deels for det svage Bregst,
harde naturligvis venter et mildt Klima,
og alle Gleslutninger, selv den vi fik
i Cape Horn, tydede derpaa; naturligvis
kan det imidlertid være til Gavn for
et Menneske med iert Hæls, at
søge ind i et saadant Klima, det
sikkert Resultat vi derfor ere komne
til, er: at vi efter i en Maaned at
have kjempet os frem til Østindien
af det forjættede Land, jeg mener de
gode Jagerne, men forlade dem
hastigt smiligt inden at gaa derind,
og tage til Fort Natal ved Trogau, hvor
Klimatet skal være næsten tropisk, der
haaber jeg da ikke vi skal komme til
at fryse. Vi ere nu i Hovedstaden
Blomponten i den Hollandske Republi
med Englandsmer Regimente mæske
nøiede hollandske Jædder for

stallet Mængde af.

2. 6. Mai. Dit Brev fra d. 27de Vi fik
jeg her forleden Dag, og var at alt
Guds skøn Lov stod vil. Min gjør
det mig endt at maatte betage
Korvgaard en Mission; nu vi
have alle haat Missioner og vilde
alle gaa dem; men af Væghed
vil de ikke blive for nogen. Jeg
lides nu af den Længsel at gjøre
mig Missioner; men har dog
endnu ikke haat nogen saa
stor, som den Korvgaard har
dæmet sig, derimod ikke hans
sidste Brev er Spøj. Han skrev
til mig som om jeg var i Færd
med at gøre en Opdagelsesreise
der i Africa, og naar jeg engang
kom hjem vilde optræde som
Forsætter. Red ham endelig, thi
tro det. For det Første ser vi

II
KORVGAARD
12. 996
BREVET

27de afvejlende Landstet for os.
Centret 100 Alen fra Vognen saar
Kvar af Springvandskvar, enkelte Hø
samlende saa tæt som nogen Træstok
andre steder gærdte i smaa Tøpper
over hele Stetten; hvor her Giet faldt
ser man Rødder, men kun den
samme Art. De ere ontrent paa
Størrelse som en stor Spektakel, brune
paa ryggen, hvide under Bogen
med en sort Strihe henad hver
Side, dens Hår ere brunnede
som Guinea. De ere meget sky, paa
en 100 Alen allerede begynde de at
sætte sig i Bevægelse; hvor de først
gaa hen ad, vil alle de andre opstaa,
nu gælder det, har de en god Hest
indder fast i Lodsen og ikke flygter
for at brække Halsen, derimod Hesten

skulde falde over en Tux, saa
 jeg forsvare i Liden paa dyret og
 sid over Stot og Stum att boad Stuten
 formaar hævind det Sted hvor
 de sees Rædderne have taget Placering.
 Det ligner da som oftest at fjernstikke
 dem saa man kan hævind dem
 paa 200 à 150 Alen maaske mere
 mere med en rigtig god Stot, men
 saa kommer det søve enten skal
 man skyde dem fra Hæften i fuld
 Fart, eller standse Hæften først og
 da skyde, naturligvis paa et saadant et
 Maal kan man skyde med Fugle;
 og saa kan to mangen en Fugle
 gaar indenom selv for en god Skytte.
 Af andre Viter har vi set Blisbækken,
 den er større og prægtigere over det
 hele og ligner i Løvmæde den

forsvare. Dernæst har vi set
 det iakkelste Vildhest, som jeg troer er
 den der ogsaa kaldes Grænen; i Afstand
 ligner den en ~~stort~~ islandsk eller norsk
 Hest, med store Maaker, men kommer
 man den nærmere har den seet som
 store forvildret Maaker; men et
 Hoved nærmest som en Hoes; Benene
 ere som Hjortens og Halsen lang
 med en kold stor Sæde paa; Sky og
 jaget som det Vildtet her fjerner
 den sig især; men standser efter
 en lille Tid igjen og ser paa sig, gik
 et Par Spring i den Land og lod staa
 og svinger Halsen rundt
 nogle Gange og løber igjen og dette
 gentages i det Hændige saa længe
 den jager. Af det Vildt har jeg endnu
 ikke set andet; men saa mange
 Lægen som leve i Hæder i store Læ;
 neder og søjseviser indte paa Hæften
 af Halsen og de efter Øgen, der her en

om Høftet her i Hovedstaden
for Friestaten; for jeg har været
der Hør her. Nu maa vi ikke
vente et Høt med Høsting til videre
ingen opvartende Høsting, og
ingen Høsting; men Præs.
dentens Høsting er ganske
som de andre, det vil sige Høsting
og Høsting, alle de Høsting,
men er, er maake en halv
eller hel nøgen Høsting, og
inde i Høsting maa man af
en jævn Høsting med et
stort gødsigt Ansigt, som
viser sig at være hans Høsting
Gensidig. Selv Præsidenten,
hans Navn er Præsident, er
en stor godmodig, ærlig adreder

Mand, som trykker En i Høsting
paa det kjæreste, han kan kun
tale Hollandsk (som det kaldes her,
men som en Hollandsk maa han
lære sig med at forstå som jeg; for
Præsidenten siger sig det Høsting af det) og da
vi ikke tale det, kan vi kun tale ved
Høsting af Høsting; hans Høsting af Høsting
at gøre ham Høsting hvor Høsting
maake siger; men da han ikke selv
ved mere om det end hans Høsting
gjør han det til en Høsting af Høsting,
og bliver aldrig Høsting ved at Høsting
at af Høsting Høsting Høsting. Præsidenten
gjør ingen Høsting for os; Høsting vi
Høsting er Høsting Høsting med i de
Høsting, vi Høsting Høsting, hvor alle
Høsting Høsting Høsting Høsting
Høsting for os og Høsting Høsting. Vi en
munk Høsting Høsting Høsting en
Høsting for os, hans Høsting, hans
Høsting Høsting, med et Høsting Høsting
Høsting Høsting Høsting af Høsting, hans
to Høsting Høsting, Høsting Høsting

tab mere et Thaimeri. Sagnet
 her er smilde og behagelige som
 en kles og smuk September dag tyndt,
 men Nattem er kold, Lø er ikke
 nogen Fjeldenshed; det er man
 vant til. Jeg vil kun anføre
 færdige Reiser her at tage
 gode varme Klæder med helst
 Faarshindspelt. Løst her bliver
 mig selv og jeg kan ikke erindre
 at have ført nogen sinde et
 mere over endklædende med min
 Tilfældighed. Under tiden er Nattem
 temmelig lang og vanskelig at fæ
 Høst paa og Aftener lidt kjedelig
 naar man sidder og kryber sammen
 over Flden; men Alt kan ikke
 være godt, og lidt Fjeldigt paa
 man jo altid her i Løst; heldigt
 naar det kun er saa lidt.

12. 9. 82
 KONGS-ROVGAARD-MUSEET
 Nr. 950
 12. 9. 82
 MUSEET

Høst. De jeg seilte hermed venter
 jeg at der Elefanter og andre gæster
 omkring paa Fjeldene for at modtage
 mig, og nu da jeg befinder mig paa
 27° 53' 28" N. finder jeg en By, hvor
 Samerne gaa med Grindløse og
 som venter af glimrende Plutikon
 hvor man kan fæ alt, hvad Hjertet
 begjærer. Jeg antager at man ved
 Ngami den finder Gasbelgning
 og en Færdig til Algis, og Elefanter
 regner jeg allerede til de modtagne
 Dyr. I midten af finder jeg dog Løst
 og hele Levensmaaden her meget bekjendt
 selv inden nærmest til et Dyr.
 Jeg har siden jeg sidst Høst vist
 langs med Vaal floden, den nord-
 lyste Arm af Orange floden.